

Curs 08/09 Codi :22013 Assignatura : Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

Educació Primària: troncal, 2n curs, 8 crèdits (6,7 ECTS)

Departament: Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Professors: Ibis Álvarez, David Duran, Isabel Gómez i Marta Fuentes.

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

— Comprendre els principals canvis que es produeixen al llarg de les diferents etapes evolutives, així com els mecanismes i factors que en són responsables.

— Analitzar la interacció entre els processos de desenvolupament i d'aprenentatge, i valorar la influència dels diferents contextos educatius. Identificar i interpretar les necessitats educatives i d'aprenentatge de l'alumnat.

— Analitzar actuacions educatives en l'àmbit de l'educació formal i aprofundir en els aspectes cognitius, motrius, afectius, socials i interactius del desenvolupament.

— Analitzar els propis processos d'aprenentatge, el funcionament de la memòria, l'organització del coneixement i els processos psicosocials i motivacionals que tenen lloc en el context de l'aprenentatge escolar.

— Revisar les pròpies creences i concepcions sobre l'ensenyament i l'aprenentatge amb l'ajut de les aportacions teòriques més rellevants, l'anàlisi sobre l'experiència personal com a mestra i com a alumna, l'anàlisi de les observacions realitzades durant el Pràcticum i la contrastació amb els companys.

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

1. Introducció

La psicologia evolutiva i la psicologia de l'educació: objecte d'estudi i finalitats. Relacions que s'estableixen entre ambdues i amb d'altres matèries, especialment amb la pedagogia i la didàctica.

2. Desenvolupament i aprenentatge

Conceptes bàsics explicatius: herència, experiència, creixement, maduració, educació, aprenentatge, desenvolupament, cultura. Factors i processos.

Les concepcions sobre el desenvolupament i la seva influència en l'orientació de l'acció educativa i en el plantejament de l'ensenyança. Diferents perspectives teòriques.

La perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament. L'activitat psíquica superior. La història cultural i el desenvolupament de les capacitats humanes. El cicle vital. El paper de l'educació i de l'escolarització en el desenvolupament.

3. La gènesi i el desenvolupament de les funcions psíquiques

(Temes a desenvolupar considerant la gènesi de les funcions i el desenvolupament al llarg del cicle vital, però posant especial èmfasi en l'etapa corresponent a l'educació primària).

Gènesi i desenvolupament de l'acció i del moviment. L'esquema corporal. Desenvolupament de les qualitats del moviment. Acció i representació. Acció i coordinació social.

Gènesi i desenvolupament de les funcions cognitives. Percepció i representació. De l'experiència pràctica al raonament abstracte. L'estadi de les operacions concretes. La formació del pensament categorial, el pensament causal natural, la construcció del coneixement social.

El llenguatge com a mediador del pensament. El desenvolupament de les capacitats comunicatives verbals. L'aprenentatge del llenguatge escrit.

El desenvolupament socioafectiu. Aspectes rellevants de la personalitat i afectivitat en la pràctica educativa: autoestima, atribucions, motivació... El desenvolupament d'habilitats socials i els valors. El desenvolupament moral.

4. Ensenyament i aprenentatge

Principis bàsics de la concepció constructivista. L'educació escolar i la construcció i organització del coneixement.

Els processos de construcció de coneixement. Coneixements previs. El tractament educatiu dels diferents tipus de continguts. Tipus d'aprenentatge: memorístic i significatiu. El desenvolupament i aprenentatge d'estratègies. L'autoregulació en el procés d'aprenentatge. Els valors i el conflicte.

5. Interacció social i educativa

Els processos interactius en marcs institucionals: la família, l'escola i altres contextos educatius.

El procés d'ensenyar i aprendre els escolars: la interacció professor-alumne. Els mecanismes d'influència educativa. L'ensenyament com a ajut ajustat. La Zona de Desenvolupament Proper.

La interacció entre alumnes. L'organització social de l'aprenentatge. La contrastació, l'ajuda mútua i la col·laboració. L'aprenentatge cooperatiu.

Continguts procedimentals (per treballar de manera integrada amb la resta de continguts)

Observació i anàlisi d'activitats espontànies infantils i d'activitats i materials escolars.

Entrevistes a professors i alumnes.

Lectura de textos científics. Anàlisi crítica de textos divulgatius i articles d'actualitat.

Anàlisi d'enregistraments i reportatges de vídeo.

Exploració i consulta en diferents fonts d'informació: bibliogràfica, Internet.

Treballs de grup. Disseny, elaboració i comunicació d'idees i/o de conclusions de treballs.

Debats.

Continguts actitudinals (per treballar de manera integrada amb la resta de continguts)

Anàlisi rigorosa dels factors que expliquen el desenvolupament humà, els condicionaments i les possibilitats obertes i la funció de l'educació.

Interès per elaborar el propi model i les pròpies teories sobre el desenvolupament humà, l'aprenentatge i l'ensenyança. Esforç per construir criteris personals útils per a la intervenció educativa.

Valoració de les condicions educatives que ofereixen diferents situacions i contextos.

Interès per aportar al grup, per contrastar opinions, per regular la col·laboració amb els companys.

Rigor intel·lectual en la clarificació conceptual.

Reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge.

Sensibilitat envers la diversitat individual i cultural.

Consideracions ètiques sobre el treball psicopedagògic i la investigació educativa. Predisposició a la col·laboració amb diferents agents educatius i culturals (famílies, educadors, psicopedagogs i d'altres).

3. Avaluació

L'avaluació es considera l'eina per recollir tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Es promourà periòdicament la reflexió sobre la marxa de la matèria, per tal de fer els ajustos que s'escaiguin.

Són objecte d'avaluació tant els continguts de tipus conceptual com els procedimentals i actitudinals. Es valorarà l'actitud envers el treball dut a terme a la classe i l'aportació d'idees, dubtes, qüestions a debatre, informacions i punts de vista personals argumentats al grup classe. S'avaluarà els treballs individuals i de grup (tant els proposats com d'altres lliures o d'ampliació vinculats a interessos de l'alumne).

A més de les qualificacions obtingudes per la presencialitat (i els treballs individuals i en grup), la nota de l'assignatura es completarà amb una prova o activitat individual per semestre.

4. Fonts d'informació bàsica

Els alumnes disposaran de dossiers de lectures obligatòries i de recursos videogràfics i virtuals que contenen articles de caràcter teòric i pràctic per a treballar a l'aula.

Hi ha altres materials obligatoris que seran facilitats pel professorat a l'aula o a través del Campus Virtual.

Bibliografia recomanada

Psicologia evolutiva:

BERGER, K.S. i THOMPSON, R.A.(1997). Psicología del desarrollo: Infancia y adolescencia. Madrid: Médica Panamericana.

CLEMENTE, R.A. i HERNANDEZ (1996). Contextos de desarrollo psicológico y educación. Málaga: Aljibe.

HOFFMAN, L. et al. (1995). Psicología del desarrollo hoy. Madrid: McGraw-Hill.

DELVAL, J. (1994). El desarrollo humano. Siglo XXI.

LOPEZ, F. et al. (Coord.) (1999). Desarrollo afectivo social. Madrid: Pirámide.

PALACIOS, J., COLL, C. I MARCHESI, A. (Comp.) (1999). Desarrollo psicológico y educación. I. Psicología Evolutiva. Madrid: Alianza Psicología.

MIRANDA, A., JARQUE, S. y AMADO, L. (1999). Teorías actuales sobre el desarrollo, Málaga: Aljibe.

PERINAT, A. (1997). Desenvolupament i aprenentatge durant l'edat escolar. Barcelona: Eduoc.

PERINAT, A. (1998). Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico. Barcelona: Eduoc.

SILVESTRE, N. i SOLE, R. (1993). Psicología Evolutiva. Barcelona: CEAC.

TRIADO, C. (Coord.) (1993). Psicología Evolutiva. Vic: Eumo.

Psicologia de l'educació i la instrucció

COLL, C. (Coord.) (1997). Psicología de la instrucció, Barcelona: Eduoc.

COLL, C., PALACIOS, J. i MARCHESI, A. (Comp.) (2001). Desarrollo Psicológico y educación. II. Psicología de la Educación Escolar, Madrid: Alianza Psicología.

MARCHESI, A. i MARTIN, E. (1998). Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio, Madrid: Alianza.